

Kørmes Knud

GC3AN3T

- en cache af Fjollerikkerne

02.02.2012

RÅD OG VEDLEDNING

Cachen er placeret på et sted med en god udsigt.

Cachen er placeret ved en kirke.
Hvis kirkegården passeres i forbindelse med fundet af cachen,
skal reglerne for brug af denne overholdes.
Reglerne for færdsel findes ved indgangen til kirkegården.

Cachen er placeret i et område, hvor der er tid til ro og fordybelse.

Cachen er velegnet til børnefamilier og turister.

Cachen er udlagt med graverens godkendelse.

Når cachen findes og genplaceres bør I tænke på oplevelsen
for de næste findere. Genplacér defor cachen
korrekt, og hvis der byttes ting, så byt fair.

Cachen er tilgængelig døgnet og året rundt,
men den er nemmest at finde om vinteren.

KYNDELMISSE

Kyndelmisse (eller Mariæ renselsesdag) er en gammel dansk helligdag, der falder hvert år den 2. februar.

Dagen blev af danskerne kaldt for Kjørmes Knud.

Kyndelmisse er også en fordanskning af de latinske ord for lysmesse: kyndel = candelarum, altså lys og missa altså messe. Det er dagen, hvor det markeres, at halvdelen af vinteren er gået, og i den katolske kirke fejres dagen stadig med en stor lysmesse, hvor de lys som skal bruges i det kommende år velsignes.

At det lige sker denne dag skyldes, at der ved kyndelmisse er gået 40 dage, siden Jesus blev født. Det var derfor tid til, at hans mor, Jomfru Maria, kunne fremstilles i templet (Luk. 2,22-40), så hun kunne gennemgå den traditionelle renselse.

Lukas, Kap. 2, v22-40

Da deres renselsesdage i henhold til Moseloven var gået, tog de ham med op til Jerusalem for at bære ham frem for Herren - som der står skrevet i Herrens lov: »Alt det første af mandkøn, der kommer ud af moderlivet, skal helliges Herren - og for at bringe offer, sådan som det er foreskrevet i Herrens lov, et par turtelduer eller to dueunger.

I Jerusalem var der en mand ved navn Simeon; han var retfærdig og from og ventede Israels trøst. Helligånden var over ham, og den havde åbenbaret for ham, at han ikke skulle se døden, før han havde set Herrens salvede. Tilskyndet af Ånden kom han til templet, og da forældrene kom ind med barnet Jesus for at gøre med ham, som det var sædvane efter loven, tog han barnet i sine arme og lovpriste Gud:

Herre, nu lader du din tjener gå bort med fred efter dit ord.

For mine øjne har set din frelse,
som du har beredt for alle folk:

Et lys til åbenbaring for hedninger
og en herlighed for dit folk Israel.

Hans far og mor undrede sig over det, der blev sagt om ham. Og Simeon velsignede dem og sagde til Maria, hans mor: »Se, dette barn er bestemt til fald og oprejsning for mange i Israel og til at være et tegn, som modsiges - ja, også din egen sjæl skal et sværd gennemtrænge - for at mange hjerters tanker kan komme for en dag.»

Der var også en profetinde ved navn Anna, en datter af Fanuel, af Åshers stamme. Hun var højt oppe i årene; som ung jomfru var hun blevet gift og havde levet syv år med sin mand, og hun var nu en enke på fireogfirs. Hun forlod aldrig templet, men tjente Gud nat og dag med faste og bøn. Hun trådte frem i samme stund, priste Gud og talte om barnet til alle, der ventede Jerusalems frelse.

Da de havde udført alt i overensstemmelse med Herrens lov, vendte de tilbage til Galilæa, til deres egen by Nazaret. Og drengen voksede op, blev stærk og fyldt med visdom, og Guds nåde var over ham.

Lysfesten er i dag ikke længere en officiel helligdag i Danmark.

Med helligdagsreformen af 1770 blev kyndelmisse sammen med 10 andre helligdage, blandt andet 3. juledag, 3. påskedag, Skt. Hans Dag, Vor Frue Dag, afskaffet. Selv om kyndelmisse i over 200 år derfor ikke har haft en officiel status som helligdag, er der i disse år en tendens til, at flere og flere kirker markerer dagen med særlige lysgudstjenester, evt forbundet med dåb af kommende konfirmander.

VEJRVARSLER

Da kyndelmisse er en mærkedag for midvinteren, er det også den dag, hvor man yndede at tage varsler af vejret. Her er et par eksempler:

Hvis det blæser, så 18
kællinger ikke kan
holde den 19,
forsvinder kulden
snart.

Lige så længe lærken
synger før kyndelmisse,
lige så længe vil den græde
derefter.

Hvis det sner
Kyndelmisedag
kommer våren tidligt

Hvis solen skinner på denne dag,
så bliver grævlingen bange, når
den kommer op af sin hule. Så
løber den tilbage og bliver
dernede i syv uger, til vinteren er
forbi. Men hvis vejret er gråt og
trist, bliver den oppe, for så vil
resten af vinteren blive mild.

Kjørmes tøj er så godt som 100 læs hø

Man kunne også tage varsler for børnenes adfærd:

Husfaderen skulle dagen efter Kyndelmisse svide lidt af sine børns hovedhår med et indviet lys. Hvis osen gik lige op, var det tegn på, at barnet ville skikke sig vel i fremtiden, men ellers var det på tide at formane barnet alvorligt.

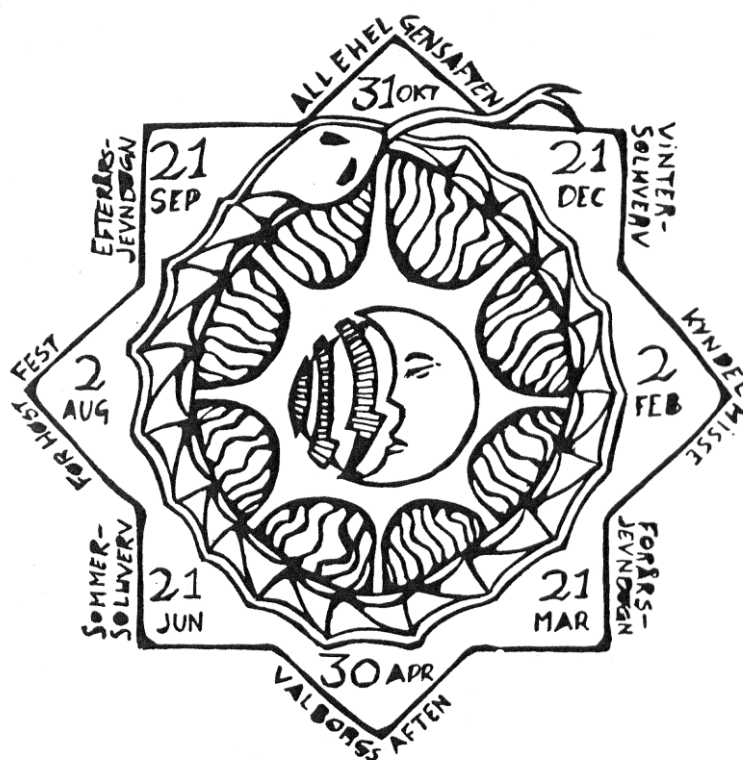
GAMLE SKIKKE

I ældre folketradition støder man ofte på betegnelsen "Kjørmes-gilde", der i lighed med mange andre af bondesamfundets sammenkomster var sammenskudsgilder. Ligesom ved andre mærkedage fandtes der også ideer om, at særlige spiser med fordel kunne nydes til Kyndelmisse. Visse steder mente man fx at det var godt med flæsk, da dette ville modvirke rygsmerter. Andre steder sagde man, at det var godt at spise af julebrødet, fordi det ville hindre fx hovedpine og hugormebid.

Ydermere blev frugttræer pisket med ris for at sikre en god høst, og rituelle pløjninger skulle også sikre god høst.

En tommelfingerregel for bønder var, at de skulle have halvdelen af foderet til dyrene tilbage, da dyrene først kunne komme på græs i maj måned.

Man sagde også, at Skt. Peter smed den varme sten i vandet denne dag, så isen kunne smelte og foråret komme, idet dagen regnes for årets koldeste.

SANGE

Det er hvidt herude

Det er hvidt herude blev skrevet af St. St. Blicher i 1838 og udgivet samme år i digtsamlingen Trækfuglene. Melodien er skrevet af Thomas Laub i 1914.

Teksten beskriver en meget mørk og kold vinterverden. Han fortæller om, hvordan sneen ligger tykt udenfor og lukker for alt liv. Især fortæller han, hvordan fuglene har det i denne tid, "Der er ingen fugl, der synger", for fuglene er det kun en kamp om føde og læ, her er ingen nåde. Han længes efter vår, når solen igen vil komme og smelte sneen væk, men vinteren er kommet for at blive.

Da Blicher skrev digtet, var han 55 år gammel og meget syg. Et anfald af reumatisme holdt ham i sengen længe. Datidens medicin hjalp ikke, men forgiftede ham bare mere. I to måneder drak han kun sukkervand. Han overlevede dog krisen og levede 10 år mere.

Danmark havde i øvrigt netop i 1838 én af de koldeste vintre, der nogensinde er målt.

Det er hvidt her ude:
Kyndelmisse slaar sin Knude
Overmaade hvas og haard -
Hvidt forneden, hvidt foroven,
Puddret tykt staaer Træ i Skoven,
Som udi min Åbildgaard.

Det er tyst herude:
Kun med sagte Pik paa Rude
Mælder sig den smaa Musvit.
Der er ingen Fugl, som synger;
Finken kun paa Qvisten gynger,
Seer sig om og hvipper lidt.

Det er koldt herude:
Ravne skrige, Ugler tude,
Søge Føde, søge Læ.
Kragen spanker om med Skaden
Højt paa Rygningen af Laden,
Skele til det tamme Kræ.

Hanen sig opsvinger
Paa en Snemand; sine Vinger
Kladskende han sammenslaaer.
Krummer Halsen stolt og galer -
Hvad monstroe han vil den Praler?
Hvis endda om Tøe han spaaer!

Inderlig jeg længes
Efter Vaar, men Vintren strænges;
Åtter Vinden om til Nord!
Kom Sydvest, som Frostene tvínger!
Kom med dine Taagevinger!
Kom og løs den bundne Jord!

Sneflokke kommer vrimlende

Sneflokke kommer vrimlende er en dansk sang skrevet af Jeppe Aakjær.

10. marts 1916.

Nordovst af De fire Vinde i digtsamlingen Vejr og Vind og Folkesind samme år.

"Sneflokke kommer vrimlende" giver et stemningsbillede fra den hårdeste vintertid i et landligt miljø omkring 1900.

Vi er ude i nærheden af diger, stakkegrønning, hegn og gård, men selv om man fornemmer de jyske omgivelser, er der ikke klare stedsangivelser eller ordvalg, der udelukkende peger på denne landsdel. Sneen og vinden kædes sammen, så man for alvor får fornemmelsen af, at en tur udenfor vil være kold og barsk. Samtidig beskrives sneen også i et smukt billedsprog, som "blink" i fårenes pels eller som spiddet næsten som blomster på tjørnens pigge. Aakjær benytter et fornemt billedsprog i dette kondenserede stemningsbillede med de flotte rim og alliterationer som f.eks. "duver dybt i Dønningen".

Men indenfor er der hyggeligt. Pølserne er klar til vinterforrådet, og de små drenge ruster sig til leg. Kun for den gamle bedstemor er årstiden mere nærværende og begrænsende; hun må nøjes med at se forsagt ud af ruden. Hun er da også den mest beskrevne person som en slags symbol på vinteren; især de grå hår og hendes tøj, uldklokken (skørt), huen og de lange sokker betegner, hvordan vinteren alligevel også sniger sig indenfor.

Digtet bevæger sig hele tiden mellem inde og ude. I de to første vers går vi fra ude til inde, mens det er omvendt til sidst. Afslutningsvist ånder forfatteren da også lettet op: "og nu kom Kjørmes-Knud!" – omsider, kunne man tilføje. Kjørmes-Knud er netop betegnelsen for Kyndelmisse (2. februar), som man anså for det tidspunkt, hvor halvdelen af vinteren var gået.

Sneflokke kommer vrimlende
hen over Diger trimlende,
det knyger ud af Himlene,
det sluger Hegn og Gaard,
det ryger ind ad Sprækkerne
til Pølserne paa Rækkerne,
og Faarene ved Hækkerne
faar Blink i Pelsens Haar.

Og Poplerne bag Mønningen,
de duver dybt i Dønningen,
og over Stakke-Grønningen
omtrimler Kjærv og Neg,
det klapper en om Ørerne,
fra Portene og Dørene,
bag hvilke de smaa Sørene'
har rustet sig til Leg.

Og Gammelmor i Klokkerne
med Huen og Graalokkerne,
hun haler op i Sokkerne
og ser forsagt derud,
for nu er Kaalen liggende,
og nu staar Tjørnen
stikkende
og spidder Sne paa Piggene,
og nu kom Kjørmes-Knud!

For at tænde lys

Lars Lilholt har skrevet denne sang, og den er bl.a. at finde på albummet "En gang drog vi ud for at slå tiden ihjel" (1987)

Han har udtalt flg. :

" En tekst, der for alvor har bevæget mig, er "Alting har en tid" i Prædikerens Bog. Jeg hørte den første gang ved bisættelsen af den skotske folkemusiker Alex Campbell tilbage i 1986, og den meget nøgterne beskrivelse af livet rørte mig dybt. Umiddelbart efter bisættelsen skrev jeg en sang, der tog udgangspunkt i teksten. Den handler om, at vi er her for at tænde lys for hinanden - det ser jeg som den egentlige mening med livet. I sangen har jeg prøvet at ramme den nerve."

Siden kristendommens indførelse har kirkens brug af levende lys bredt sig også til mere verdslige formål. Lysskikke har dog især vundet udbredelse siden slutningen af 1800-t. dels i takt med, at levende lys mistede deres funktion som belysningskilde, dels fordi den økonomiske formåenhed gradvis er blevet større.

I den kristne fortolkning symboliserer det brændende lys det evige liv, idet lyset viser vejen dertil. Den folkelige opfattelse af lysets (og ildens) funktion er, at det skal holde onde ånder og lyssky dæmoner borte og dermed også forhindre den døde i at vende tilbage som genfærd. Lyset tændes således både for at hjælpe og ære den døde og for at sikre gravfreden.

Mens de tændte lys i forbindelse med andre af livets mærkedage efterhånden har fået en stemningsskabende og dekorativ funktion, var brugen af dem tidligere knyttet til en forestilling om, at det enkelte menneskeliv var afhængigt af lysegenskaben hos vedkommendes eget livslys.

Der er en tid til at tale
en tid til at tæ
en tid til at græde
over en vi ku' li'
der er en tid mest til latter
når venskab fornys
jeg tror at vi er her
for at tænde lys
tænde lys
for hinanden

Der er en tid til at kæmpe
en tid mest til leg
en tid er vi sammen
en tid hver for sig
en tid må vi vente
når sejlene sys
jeg tror at vi er her
for at tænde lys
tænde lys
for hinanden

Vi slår op vore øjne
og begynder at se
alt det vi troede var ukendt begynder at ske
vi så vi var nøgne
når nætterne kom
alt det vi troede var sikkert gisner vi om

Der er en tid til at tale
en tid til at tæ
en tid til at græde
over en vi ku' li'
der er en tid mest til latter
når venskab fornys
jeg tror at vi er her
for at tænde lys
tænde lys
for hinanden

...SÅ TIL SKATTEN?

Nu er tiden kommet, hvor du er rigtig godt rustet til at finde skatten. Vi håber, at de ekstra informationer sætter dig i den rette stemning, både mens du leder og efter fundet.

Når du har fundet cachen bør du nyde omgivelserne, og måske tænde et lys for nogen, du vil mindes eller for noget, du vil ønske. Der er masser af lys i cachen, og du må gerne bytte dig til et af dem. Du skal derfor huske at tage et lys eller to med dig, inden du tager ud for at finde cachen. Der er ingen tændstikker eller lighter i cachen, så hvis du vil tænde et lys på stedet, må du huske dette.

Husk på at være påpasselig, når du bruger åben ild.

Respektér omgivelserne, når du er ude ved cachen.

Vi vil gerne opfordre til, at når I logger cachen online, at I fortæller om betydningen af Kyndelmisse for jer og/eller det at tænde lys i mørket. Vinterberetninger, o.l. er også meget velkomne.

God fornøjelse med at finde vores cache!

Tak til graveren for tilladelse til at placere cachen.